

PRANEŠIMAS SPAUDAI Nr. 45/26

2026 m. kovo 24 d., Liuksemburgas

Teisingumo Teismo sprendimas byloje C-521/21 | *Rzecznik Praw Obywatelskich (Bendrosios kompetencijos teisėjo nušalinimas)*

Teisinė valstybė: teisėjo skyrimo procedūros pažeidimo savaime nepakanka padaryti išvada, kad šis teisėjas nėra nepriklausomas, ir būtina bendrai įvertinti visas su jo skyrimu susijusias aplinkybes

Teisėjui nušalinti nepakanka vien to, kad jį skiriant dalyvavo Nacionalinė teismų taryba, įsteigta reformavus Lenkijos teisingumo vykdymo sistemą, ir kad atmesti kandidatai neturėjo teisės į veiksmingą teisminę teisių gynimo priemonę

Lenkijoje vykstančio civilinio proceso šalis paprašė nušalinti bylą nagrinėjančią teisėją, nes skirti ją į pareigas pasiūlė Nacionalinė teismų taryba (toliau – NTT), kurios nauja sudėtis neatitiko pakankamų nepriklausomumo nuo įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžių garantijų. Teisingumo Teismas priminė, kad per nušalinimo procedūrą nacionaliniai teismai turi galėti vykdyti teisėjų paskyrimo teisėtumo kontrolę ir tikrinti, ar jie atitinka iš Sąjungos teisės kylančius reikalavimus. Teisingumo Teismo nuomone, tik pažeidimai, kurie, vertinami kartu, dėl savo pobūdžio ir sunkumo gali sukelti realų pavojų, kad kita valdžia kišis į paskyrimo procedūrą, ir sukelti teisės subjektams pagrįstą abejonių dėl atitinkamo teisėjo nepriklausomumo ir nešališkumo, gali priversti konstatuoti reikalavimo dėl iš anksto pagal įstatymą įsteigto teismo nesilaikymą. Aplinkybės, kad naujos sudėties NTT dalyvavo skyrimo procedūroje arba kad atmesti kandidatai neturėjo teisės į veiksmingą teisminę teisių gynimo priemonę, vertinamos atskirai ar kartu, nėra pakankamas pagrindas sprendimui nušalinti atitinkamą teisėją.

Viena iš Lenkijos teisme vykstančio civilinio proceso šalių paprašė nušalinti bylą nagrinėjančią teisėją, teigdama, kad ji neteisėtai paskirta į pareigas.

Šis teiginys buvo grindžiamas aplinkybe, kad jos kandidatūrą pasiūlė naujos sudėties NTT, sudaryta įvykdžius Lenkijos teisingumo vykdymo sistemos reformą, kuri sukėlė problemų dėl atitikties teismų nepriklausomumo garantijai ir teisinės valstybės principui. Teisingumo Teismas jau buvo nusprendęs, kad ši institucija buvo suformuota pažeidžiant pamatinius Lenkijos konstitucinės teisės principus ir neatitiko pagal Sąjungos teisę reikalaujamų nepriklausomumo ir nešališkumo garantijų¹. Be to, pagal Lenkijos teisę nacionaliniams teismams draudžiama vertinti teisėjų paskyrimo procedūros teisėtumą. Šis draudimas taikomas Lenkijos Aukščiausiojo Teismo Išimtinės kontrolės ir viešųjų reikalų kolegijai, nors ji vienintelė Lenkijoje turi jurisdikciją nagrinėti prašymus nušalinti teisėją dėl nepriklausomumo stokos, taip pat iš teisėjo skyrimo procedūros pašalintų kandidatų skundus. Be to, šią kolegiją taip pat sudaro teisėjai, skirti į pareigas naujos sudėties NTT siūlymu².

Prašymą nušalinti nagrinėjęs teismas kreipėsi į Teisingumo Teismą. Jis siekė išsiaiškinti, ar teismas, į kurio sudėtį įtraukta teisėja, paskirta į pareigas atlikus paskyrimo procedūrą, kurioje dalyvavo naujos sudėties NTT ir per kurią atmesti kandidatai neturėjo teisės į veiksmingą teisminę teisių gynimo priemonę, gali būti pripažintas iš anksto pagal įstatymą įsteigtu nepriklausomu ir nešališku teismu, kaip tai suprantama pagal Sąjungos teisę³.

Teisingumo Teismas priminė, kad teisėjų skyrimo procedūra yra dalis garantijų, leidžiančių užkirsti kelią bet kokiai grėsmei jų nepriklausomumui ir nešališkumui. Taigi, **nacionaliniai teismai turi galėti vykdyti teisėjų paskyrimo procedūros**

teisėtumo kontrolę ir tikrinti, ar konkretus teisėjas atitinka reikalavimą dėl iš anksto pagal įstatymą įsteigto nepriklausomo ir nešališko teismo⁴.

Toliau Teisingumo Teismas pažymėjo, kad tik pažeidimai, kurie, vertinami kartu, dėl savo pobūdžio ir sunkumo gali sukelti realų pavojų, kad kita valdžia kišis į paskyrimo procedūrą, ir sukelti teisės subjektams pagrįstų abejonių dėl atitinkamo teisėjo nepriklausomumo ir nešališkumo, gali priversti konstatuoti reikalavimo dėl iš anksto pagal įstatymą įsteigto teismo nesilaikymą. Taigi prašymą nušalinti teisėją nagrinėjantis nacionalinis teismas turi **įvertinti visas su jo skyrimu susijusias aplinkybes, kad nustatytų, ar jos gali sukelti piliečiams tokių abejonių**. Vis dėlto Teisingumo Teismas laikėsi nuomonės, kad **nei aplinkybė, kad naujos sudėties NTT dalyvavo skyrimo procedūroje, nei aplinkybė, kad atmesti kandidatai neturėjo teisės į veiksmingą teisminę teisių gynimo priemonę, vertinamos atskirai ar kartu, nėra pakankamas sprendimo nušalinti atitinkamą teisėją pagrindas**.

Galiausiai Teisingumo Teismas konstatavo, kad, siekdamą atkurti visuomenės pasitikėjimą teisingumo vykdymo sistema ir užtikrinti valdžių padalijimo principo laikymąsi, **Lenkija turi įtvirtinti teisės normas, leidžiančias, atsižvelgiant į per teisėjų skyrimo procedūrą padarytų pažeidimų pobūdį ir sunkumą, įvertinti į teisėjų pareigas neteisėtai paskirtų asmenų galimybes toliau eiti šias pareigas⁵.**

PRIMINIMAS: Kreipimaisi dėl prejudicinio sprendimo priėmimo valstybių narių teismams, nagrinėjantiems juose iškeltas bylas, suteikia galimybę pateikti Teisingumo Teismui klausimus dėl Sąjungos teisės išaiškinimo ar Sąjungos teisės akto galiojimo. Teisingumo Teismas nenagrinėja nacionalinės bylos. Remdamasis Teisingumo Teismo sprendimu šią bylą turi išspręsti nacionalinis teismas. Šis sprendimas taip pat privalomas kitiems nacionaliniams teismams, nagrinėjantiems panašias problemas.

Žiniasklaidai skirtas neoficialus dokumentas, neįpareigojantis Teisingumo Teismo.

[Visas sprendimo tekstas ir jo santrauka, jeigu rengiama](#), nuo paskelbimo dienos prieinami CURIA tinklalapyje.

Kontaktinis asmuo: Stefaan van der Jeught ☎ (+352) 4303 2170

Sprendimo paskelbimo posėdžio vaizdai prieinami „[Europe by Satellite](#)“ ☎ (+32) 2 2964106

Likite su mumis!

¹ Šiuo klausimu žr. 2021 m. liepos 15 d. Sprendimą *Komisija / Lenkija (Teisėjų drausmės tvarka)*, [C-791/19](#) (žr. Pranešimą spaudai [Nr. 130/21](#)).

² 2023 m. gruodžio 21 d. Sprendimas *Krajowa Rada Sądownictwa (Leidimas teisėjui toliau eiti pareigas)*, [C-718/21](#) (žr. Pranešimą spaudai [Nr. 206/23](#)).

³ ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnis.

⁴ 2023 m. birželio 5 d. Sprendime *Komisija / Lenkija (Teisėjų nepriklausomumas ir privatus gyvenimas)*, [C-204/21](#) (taip pat žr. [Pranešimą spaudai Nr. 89/23](#)), Teisingumo Teismas konstatavo, be kita ko, kad, uždrausdama nacionaliniams teismams vertinti šių sąlygų laikymąsi, Lenkija neįvykdė iš Sąjungos teisės jai kylančių pareigų.

⁵ Daugiau kaip 3 000 teisėjų, t. y. apie 30 % visų šios valstybės narės teisėjų, buvo paskirti naujos sudėties NTT, kurios nepriklausomumas kelia pagrįstų abejonių, siūlymu.